

SZÚCS SÁNDOR
1903–2003

Nehezen jönnek hozzám a szavak. Nagy feladat bízott rájuk. Emlékezni a Bihari Nagysárrét professzorára, a Sárrét nevelőjére, aki emberként, tudósként sőt barátként is igen közel állt hozzám (büszkén és örömmel vállalom, hogy barátjának fogadott). Sokszor voltam látogatója a Biharnagybajomi Petőfi utcai otthonában-kúriájában, fülemben csengenek mindmáig, ottani szűk dolgozószobái vagy lugas alatti beszélgetéseink. Elővillan a múltból incselkedő mosolya, amint a másik sarokra pillant, ahol feleségemet „oktatja” felesége, Erzsébet asszony a szalmakép készítés fortélyaira.

Nem tudom hát a tudóst, az embert, a barátot elválasztani, mert ilyen közeli kapcsolatban voltam vele. Ez nagy ajándéka életemnek. Püspökladányi működésem idején igen minden népzenei, néprajzi kiállítás díszvendége volt az én általam szerkesztett Ladányi Híradó című folyóirat lelkes olvasója és támogatója. Mint a képen is látható, ezért a Népiegyüttes és az említett folyóirat szerkesztőség „Tiszteletbeli tagjának” fogadtuk (ezt a megbízatást adom át a képen). Ne-

héz tehát őt méltatni, munkáját értékelni. Megtette ezt már előttem sok mindenki, magam is a 70. születésnap ünnepségen ott Biharnagybajomban. Álljon itt az ő saját vallomása munkájáról, küldetéséről:

„...Az általam kutatott terület számomra nem teret volt, ahová ki kellett szállnom, hanem SZÜLŐFÖLD, ahol éltem, ahol élek... nemcsak a néprajztudomány számára gyűjtök, hanem írásba, könyvben vissza is adom azok utódainak akiktől kaptam. A NÉPNEK. Olyan elgondolással és céllal, hogy a kallódó időből, korból kieső hagyományai igazi értelmének megértéséhez közelebb jusson...”

Micsoda ars poética! Van-e ennél szebb küldetése egy írástudónak az utókor számára? Ő nemcsak a sárréti és kunsági népnek hagyományozott, hanem az egész magyar és egyetemes kultúrának. Magam mindenképpen e gazdag hagyatéknak részbeni birtokosának vallom magam, úgyis mint tájbeli örökös, úgyis mint a fiatalabb nemzedék oktatója.

NÁLY ERZSÉBET BEÉRTA: ÉLÉTFÁ (SZALMA-IVYARÉJA)

Külső Pejs! Az erdőn önképesen
jére érkezvén, barátai szeretettel kü-
nyittele, kívánod boldog új
élet, erőt és egészséget, nem könnyű
hivatalt munkához rok sikert!
Köszönöm a reménytel megrövidített
"Szalma-IVYARÉJA" -kat, amelyekre
előddig mindössze 2 mána értékes vá-
ratokat és harsos imnereket kőzött.
Köszönöm

Sorsa a vidéki írástudók tipikus sorsa. Sok-sok megpróbáltatás, hányódás, méltatlan magárahagyatás volt életének része. Pedig Györffy magamellé veszi mint kedves tanítványt, „...aki a magamrahagyottan végzett néprajzi munkálkodásomra felfigyelt... és bátorított”. De a mester korai halála után ismét a Bi-

harnagybajomi magány és innen küldött néhány cikk adta hírül létezését. Nem fogadja be tartósan a közigazgatás, az oktatás és még a városi szakmai közélet sem. Sőt gyanús, hogy mit keres kutat ez az ember a pusztában. Netán ellenagitál a mindenkori rendszernek?! Így is kihallgatják több esetben. 1938. Bihari monográfia – benne a Bihári Sárrét néprajzi fejezete máig alapmű a szakmában. Hosszú út megint a Bihartordai népfőiskolától 1952-ig, amikor végre méltó helyre, a Karcagi Múzeum élére kerül. Termékeny alkotó időszak kezdődött akkor, 49 évesen.

Álljon itt a legmagasabb néprajzi kitüntetés indoklása 1973-ban, amikor 70. születésnapját ünnepelte:

„Szűcs Sándor a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum ny. igazgatója, a Magyar Néprajzi Társaság érdemes tagja, a magyar néprajztudomány egyik kiemelkedő egyénisége. Szűkebb hazájában a bihari Sárréten és a Nagykunságban már gyermekkorától magába szívta a paraszti életmódnak minden részletét, ezt később tudatossá tette és rendszeresen levéltári adatokkal egészítette ki, követvén ebben is nagy mesterének Györffy Istvánnak módszerét. E kettős forrásból merítve plasztikusan elevenítette meg a pákások, halászok, pásztorok, parasztlakók közötti életét, a falvak, kis városok nagy múltú történetét. Különös érdemei vannak a táltos- és boszorkányhit megrajzolásában, tanulmányai az ilyen irányú kutatás fontos bázisává váltak. Dolgozatai, cikkei éveken át kötetekké rendeződtek, ezek értékét mi sem mutatja jobban, hogy megjelenésük után szinte napok alatt elfogytak és ma már könyvészeti ritkaságnak számítanak. Ennek oka nemcsak kiváló néprajzi forrásértékükben keresendő, hanem abban az ízes, fordulatos és a tartalomhoz igazított stílusban, mely mai néprajzkutatóink között elsősorban a *Szűcs Sándor* sajátja. Mindig nagy érdeklődéssel figyelte a táj és benne a társadalom átalakulását, de nemcsak figyelte, hanem a felszabaduláskor a nép nevelőinek élvonalában küzdött: általános iskolában tanított, majd népfőiskolát vezetett. Ekkor kapta „A Sárrét nevelője” megtisztelő címet, azoktól, akikért egész életében munkálkodott. Mint néprajzi muzeológus a karcagi múzeum újjáalapítója lett és korábban már nem remélt gazdag gyűjteményt hagyott az utódokra.

A Magyar Néprajzi Társaság Közgyűlése a Választmány egyhangú javaslatára 1973. évben *Szűcs Sándor* élete munkásságának elismeréséül 70. születésnapjára a Györffy István Emlékéremet adományozza.”

dr. Matolcsi Lajos
c. egyetemi docens